مسئوولیت متن و شکل بدوش نویسندۀ مضمون میباشد، عقیدۀ نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاین نمی باشد

احسان‌الله اریزی

۲۰۲۶/۰۳/۰۳

افغانستان

طبیعی، بشری، سیاسی، اقتصادي او تاریخي جغرافیه

نولسمه‌برخه

ننګرهار

د دې ولایت تاریخي لرغونتیا د پخوانیو اریایانو له مدنیت سره اړیکې لري. د هیون تسنګ له قوله (نګرهارا) په اوستا کې یاد شوی دی. د بودیزم دین لمنه پخوا په دې سیمه کې دومره پراخه وه، چې د هډې غونډۍ په شان اثار یې په میراث پاته وو.له هډې څخه د ۱۵ زرو څخه ډېرې وړې او منځنۍ مجسمې لاس ته راغلي وې، چې په ۲ -۶ م پېړیو پورې یې اړه درلوده. د بودیزم یوه لویه عبادتخونه هم په هډه (جلال اباد- جنوب ختیځ) کې وه چې له بده مرغه په ورستنیو جګړو کې ورانه شوې ده. په کال ۱۸۳۳ م کې برتانوی Charles Masson جلال اباد ته نژدې، داسې یو لوښی وموند چې د هندویوناني واکمنیو د وخت سکې او مرغلرې پکې وې. دا ښایسته لوښی اوس د لندن په موزیم کې ساتل کیږي. ،

د جلال اباد اوسنی ښار مغولي پاچا جلال الدین محمد اکبر جوړ کړی و، چې په ۱۱۸۰ م کې سیلاب وران کړ او ښار بیا ورو-ورو له سره جوړ شو. د امیر حبیب الله خان، اعلیحضرت غازي امیر امان الله خان او ملکه ثریا مقبرې په دې ښار کې دي او د مملې باغ ډېر تاریخي حیثیت لري چې د شاه جهان زوی داراشکوه جوړ کړی دی.

ننګرهار km۷۹۱٦ پراخوالی او ۱۸٤۱۰۰۰ نفر نفوس لری. دا شمېرې وایي چې ننګرهار د پراخوالي په حساب د افغانستان پنځه ویشتم او د نفوسو په حساب درییم ولایت دی. د دې ولایت شمال ته کنړ او لغمان، جنوب او ختیځ ته پښتونخوا، جنوب لویدیځ ته لوګر او لویدیځ ته کابل پراته دي او د سمندر له سطحې څخه په منځنی توګه m۱۷۵۰لوړوالی لری. سپین غر او تور غر د ننګرهار لوی غرونه دي. سپین غر چې د پېښور په ختیځ کې پیل او په لوګر کې پای ته رسی، km۱۸۰ اوږد دی، چې تل په ګڼو ځنګلونو او واورو پوښلی وي. د سپین غر سیکارام څوکه د سمندر له سطحې څخه m٤۷۷٥ جکه ده.

کابل، کنړ او سوررود د دې ولایت سیندونه دي، چې بیا پښتونخوا ته درومي. په جلال اباد کې د کابل سیند په اوبو د درونټې بند ودان دی. په تیرو شلو کلونو کې جاپاني ناکامورا د دې ولایت د ځینو شاړو ځمکو په خړوبولو کې د پام وړ کارونه کړي دي.

ننګرهار مدتیرانه اي اقلیم،.تاوده اوړي او معتدل باراني ژمي لري. د کلني ورښت اندازه پخوا د ٤۰۰mm – ۱۲٥۰په منځ کې وه، چې د اقلیمی بدلونونو د اغیزې له امله کمه شوې ده. د تودوخي منځنۍ درجه (۲۱) ده چې په زمری/ اسد کې٤۸C⁰ ته هم رسي.

ننګرهار د مرمر او شوکاټو ستر معدنونه ، کڼ ښوونیز مرکزونه، فرهنګي بنسټونه او د کتابونو د خپراوي دفترونه لری.

شمېر	د ولایت نوم	اداري درجه	مساحت په km^2	ختیځ	شمالي	د سمندرله سطحې	نفوس

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له راالیږلو مخکې په خیر و لولئ

				طول البلد	عرض البلد	څخه لوړوالی په m	
6	ننګرهار	لمړۍ درجه	7641.1	69-28	34-48	1800	1409600
1	جلال آباد	مرکز	20	70-27	34-26	570	200400
2	شینوار	و-۱	179	70-48	34-11	625	57300
3	لعل پوره	و-۳	530	71-02	34-14	430	19600
4	تازیان	و -4	91	70-48	34-04	1025	14000
5	هسکه مینه	و- ۲	479	70-27	34-07	1475	38600
6	دربابا	و- ۳	427	70-45	34-02	1500	22300
7	بتي کوټ	و – ۳	147	70-44	34-16	575	72400
8	رودات	و -3	661	70-34	34-15	725	66000
9	چپرهار	و – ۲	185	70-21	34-17	950	57600
10	مومند دره	و- ۲	281	70-52	34-15	470	42900
11	اچین	و- ۲	463	70-43	34-07	1000	95900
12	کامه	و -1	174//	70-38	34-25	575	73500
13	ګوشته	و -2	545//	70-16	34-21	475	26100
14	سرخ رود	و - ۱	383	70-18	34-25	700	115200
15	بهسود	و- ۲	220	70-27	34-27	575	108700
16	حصارك	و - ۲	642	69-52	34-15	160	29400
17	دره نور	و – ۲	331	70-35	34-41	1175	38600
18	کوز کنړ"بنبوه"	و - ۲	327	70-35	34-34	600	52600
19	خوږګیاني	و - 1	181	70-11	34-15	1250	124700
20	پچیروآګام	و – ۲	358	70-16	34-12	1225	40700
21	شیرزاد	و – ۲	583	70-00	34-15	1450	63300

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکني د ليکنيزې بنې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکي په ځير و لولـئ

49800	٧٢٥	34-08	70-35		و – ٣	کوټ	٢٢

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکني د لیکنیزي بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولـئ